

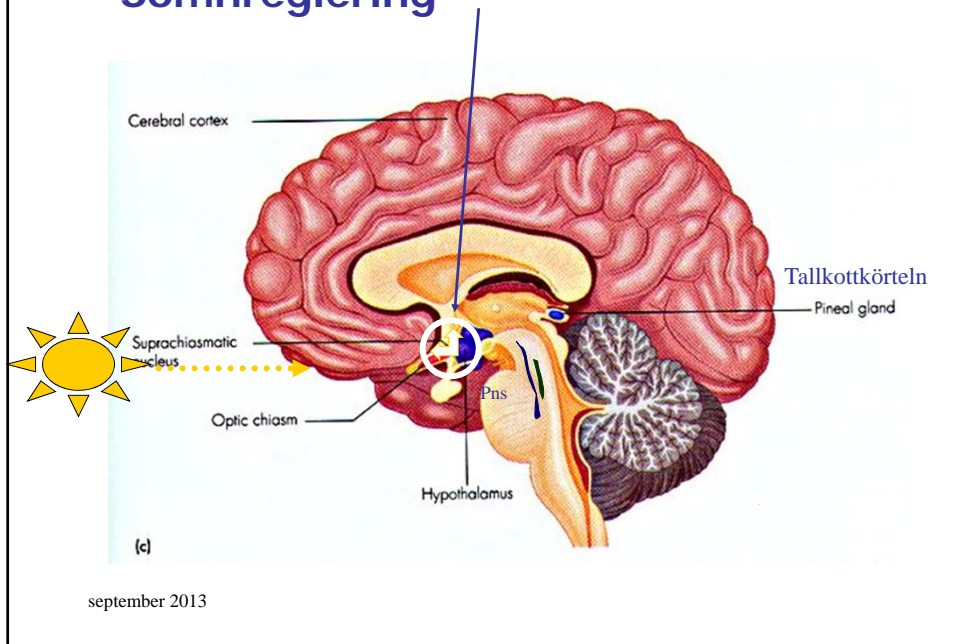
Återhämtningsstrategier när de behövs som bäst

Mirjam Ekstedt, Stockholm
070-31 85 691,
mirjam.ekstedt@ki.se

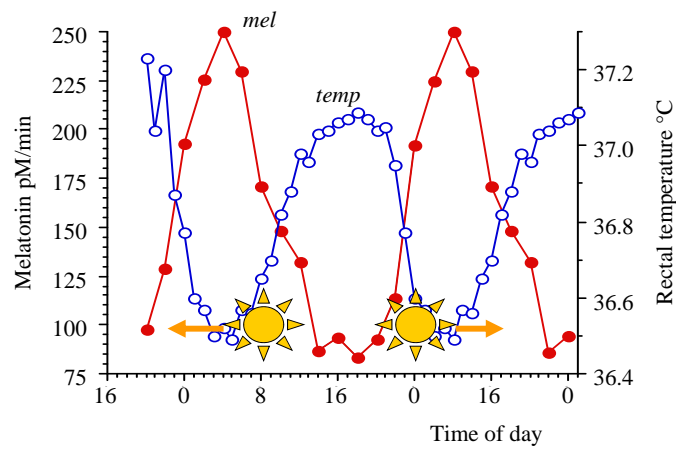

Sömnreglering

Dygnsrhythmen

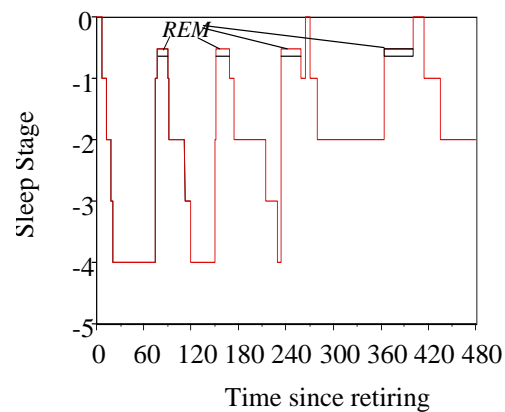
ljuset justerar klockan

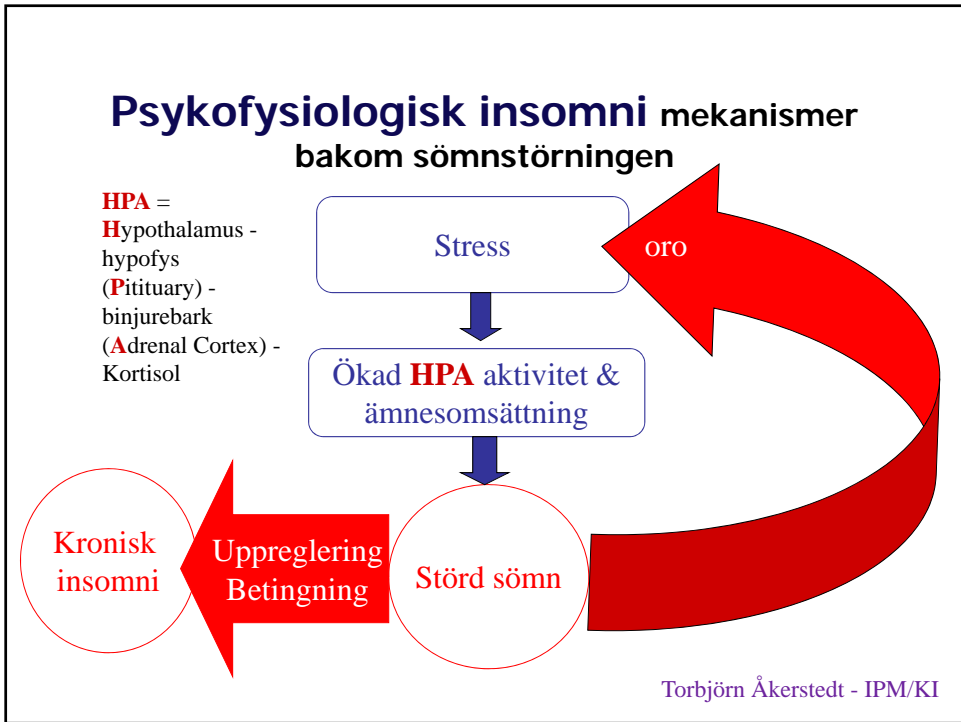
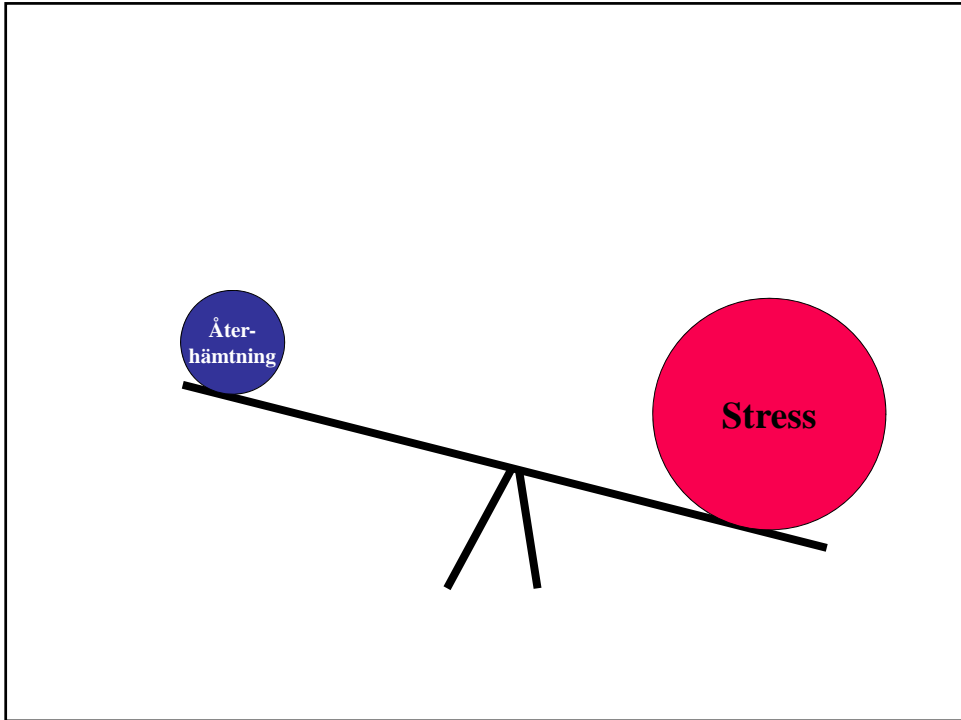

- ⌚ Ljus behövs varje dag för att "ställa klockan" (en halvtimme räcker)
- ⌚ Melatonin trycks ned av starkt ljus
- ⌚ Du blir piggare/gladare
- ⌚ Ljus på morgonen gör dig till morgonmänniska
- ⌚ Ljus på kvällen gör dig till kvälls/nattmänniska

Sömnens förlopp

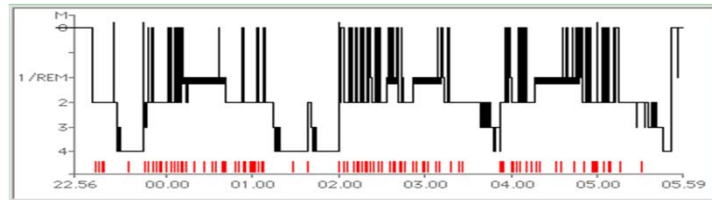

september 2013

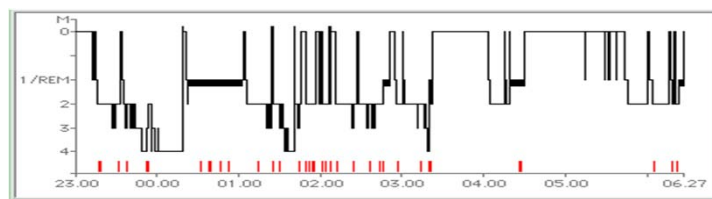

Störd sömn

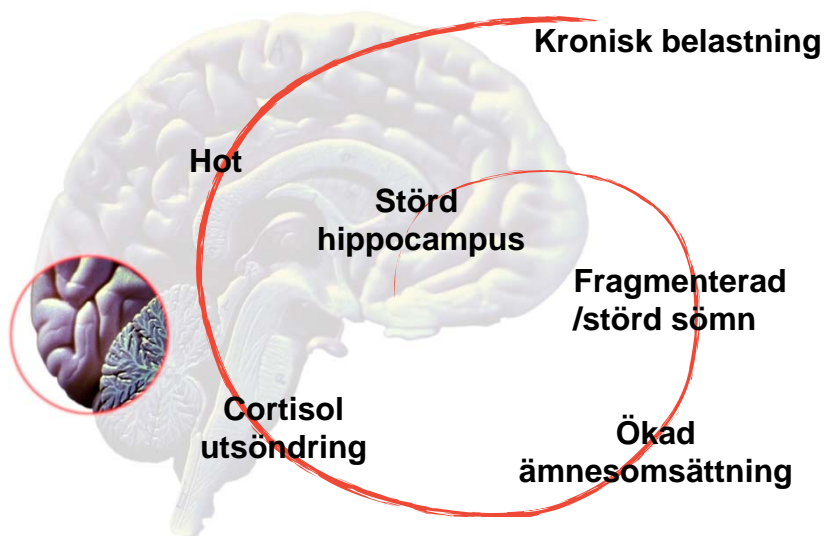
Frekventa arousals och uppvaknanden

Insomniker - med långa vakenhetsperioder

Stress spiralen

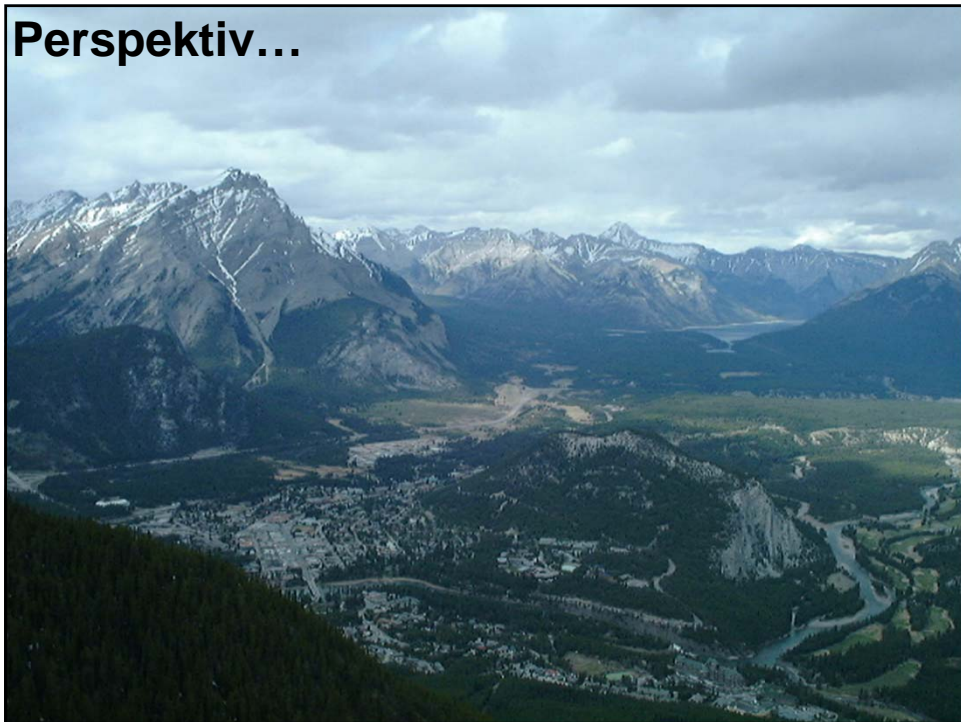
STÖD

Att ha mod att säga: **STOPP!**
- jag klarar inte mer just nu!

september 2013

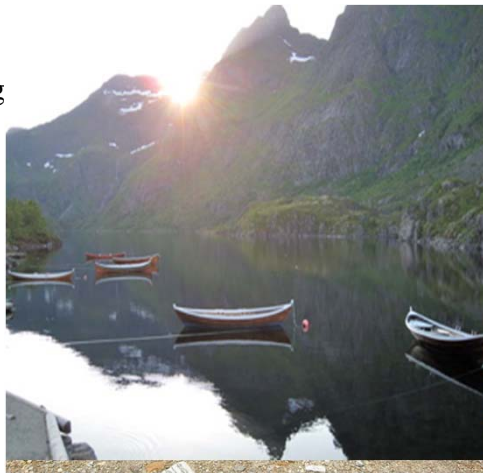
Perspektiv...

VILA – och att vara i nuet

Harmoni i tanke-känsla-handling

- Naturen
- Hängmattan/soffloppet
- Läsa, Lyssna på musik
- Skapande aktivitet
- Utmaningar
- "Bara vara"
- Fysisk aktivitet - Främjar sömn

september 2013

Acceptans

- Innebär INTE att jag tycker om det som händer, eller att jag vill fortsätta att ha det så...
- Men det innebär att jag ser och erkänner tillvaron som den ÄR - ändrar det jag kan ändra - och lämnar det jag inte kan göra något åt.

Acceptans kan beskrivas som en expansion
- att göra plats

När sömnen sviker...

BAUER BOK

"Sömnreceptet"

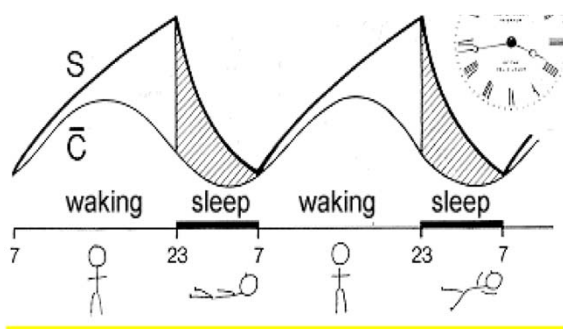
1. Sömnbehov

Vakenhet bygger upp sömnbehovet
Kvalitet på tidigare sömn

2. Tiden på dygnet

dygnsrytm
morgon/kvällsmänniska

3. Stress-/aktiveringsnivå

Analys - med hjälp av "sömnreceptet"

Stärka sömnbehovet

Vakenhet, Sömnvanor, rutiner,
Tid i sängen, tupplurar

Stärka dygnsrytmen

Sänggåendetider
Morgon/kvällsmänniska
Ljus

Sänka aktiveringsnivån

Yttre stimuli: ljus, buller, värme
Inre stimuli: uppvarvning, krav, oro, stress
Beteende: kost, alkohol, kaffe, rökning
Fysisk aktivitet, fritid, social situation

